

ЛЮДИ З ІНВАЛІДНІСТЮ

ВИЗНАЧЕННЯ: Людьми з інвалідністю є люди, які мають фізичні, психічні, інтелектуальні або сенсорні відхилення тривалого характеру, які, будучи загостреними різними факторами, можуть створювати перепони повноцінній і значимій участі таких осіб у життєдіяльності суспільства на однакових умовах із рештою населення. Без відповідної підтримки люди з інвалідністю (а також інші люди з особливими потребами) стають більш вразливими до негативних наслідків конфлікту.

СИТУАЦІЯ, ЩО СКЛАЛАСЯ

За останніми офіційними даними (2012 р.), в Україні проживають 2, 631, 110 людей з інвалідністю, що складає 5,7% від усього населення держави. Що стосується ВПО, то відповідно до офіційної статистики, частка людей з інвалідністю серед них складає 4,16%. Ще 17, 087 людей були поранені безпосередньо в результаті конфлікту. Враховуючи гуманітарну ситуацію в Україні, дуже високим лишається ризик значних ускладнень зі здоров'ям, а також ризик довготривалих проблем із самопочуттям у поранених. Люди з інвалідністю мають особливі потреби щодо укриття, доступу до соціальних послуг, закладів охорони здоров'я, непродовольчих товарів, гігієни та санітарії; люди з інвалідністю можуть не мати необхідних документів, які підтверджують їхню інвалідність. Саме люди з інвалідністю стикаються з більшою кількістю перепон у процесі отримання послуг. Уряд України зупинив виплати пенсій людям, які проживають на непідконтрольній уряду території у 2014 році. Державне фінансування закладів для людей з інвалідністю на непідконтрольній уряду території також було припинено.

Зупинення соціальних виплат та пенсій для ВПО у лютому 2016 року мало тяжкі наслідки для сотень тисяч пенсіонерів, як для ВПО так і для тих, що проживають на непідконтрольній уряду території. З 1 липня 2016 року усі ВПО, включаючи людей з інвалідністю повинні особисто звернутися до відділення Ощадбанку щодо відкриття банківського рахунку, а також особисто відвідувати відділення банку через 6 місяців, а згодом щорічно, аби отримувати пенсії та соціальні виплати. Це особливо важко для людей, які мають обмежену мобільність.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ, ЯКІ ВИКЛИКАЮТЬ ЗАНЕПОКОЄННЯ

Питання безпеки та загроза життю: Особи, які бажають залишити зону конфлікту разом із одним або більшою кількістю осіб з обмеженими можливостями пересування, стикаються з проблемами та ускладненнями під час подорожі, коли вони евакуюються з місць, що потрапили під обстріл, зокрема через фізичну нестачу та недоступність транспортних засобів. Родини також стикаються з необхідністю зробити складний вибір між пріоритетністю основних інтересів усієї родини та особливими потребами особи з інвалідністю, травмами або хронічними хворобами. Через це значна кількість людей, прикутих до ліжка, чії можливості у пересуванні обмежені, лишилась на непідконтрольній Уряду території, де надання спеціальних і соціальних послуг значно погіршилося.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ВАШОГО ПРОЕКТУ

Чи забезпечується Вашою програмою інклюзивний підхід? Надзвичайно важливо враховувати фактори статі та віку задля запобігання виключення з програм людей з інвалідністю. Ставтесь більш уважно до цих питань і забезпечте підготовку працівників, щоб вони могли визначити людей з інвалідністю і залучали їх до заходів з реагування на кризу, зокрема до різних програм із надання матеріальної допомоги. Забезпечте доступ людей з інвалідністю до всіх видів гуманітарних послуг. Надання сталої підтримки процесу інтеграції вразливих категорій ВПО та людей із особливими потребами, які постраждали внаслідок конфлікту, має бути пріоритетним з метою запобігання негативним моделям забезпечення виживання, а також для уникнення загрози насильства, експлуатації і виключення людей з інвалідністю.

Чи розробили Ви спеціальні плани із забезпечення доступу? Усуньте перешкоди на шляху доступу людей з інвалідністю до основних послуг і допомоги у випадку надзвичайних ситуацій (*фізичні бар'єри:* доступ під час розподілу допомоги, доступ до укриття, доступ до інформації; *соціальні бар'єри:* виключення людей з інвалідністю зі звичайної життєдіяльності суспільства). Розробіть спеціальні послуги на рівні громади для забезпечення, у випадку необхідності, прямого доступу до осіб із обмеженими можливостями пересування та людей, що не мають можливості самостійно вийти зі своєї домівки.

Чи Ваша інформація доступна всім? Необхідно працювати над поширенням інформації та наданням правової й адміністративної допомоги людям з інвалідністю для поліпшення доступу до реєстраційних процедур, а також полегшення отримання соціальної допомоги. Використовуйте принаймні 2 чи 3 способи комунікації, зокрема письмові, усні, із застосуванням візуального способу передачі інформації, наприклад, використання мови жестів, шрифту Брайля для незрячих, збільшення шрифту або інших альтернативних способів, а також будь-які інші можливі засоби, способи і формати спілкування, як піктограми.

Чи Ви збираєте й аналізуєте інформацію за критеріями статі, віку та інвалідності?

Нестача належної системи охорони здоров'я, у тому числі відсутність доступу до послуг із фізичної реабілітації: *Травмовані особи* потребують довготривалої фізичної реабілітації, а також психологічної і психосоціальної підтримки. Значна частка осіб із такими серйозними травмами, як ампутація, ураження периферійної нервової системи та спинного мозку, потребуватиме курсу з фізичної реабілітації та медичного нагляду упродовж усього життя для уникнення загострення негативних наслідків для здоров'я, викликаних травмами, а також з метою попередження можливого розвитку постійних форм інвалідності. На додачу до основних проблем із інвалідністю, жінки та дівчата з інвалідністю стикаються із репродуктивними проблемами.

Існує велика вірогідність загострення стану осіб, які мають хронічні захворювання. Відсутність лікування хронічних захворювань часто призводить до серйозних ускладнень і підвищує рівень смертності та захворюваності. Вартість доступу до відповідних послуг є основною перешкодою в отриманні лікування для багатьох осіб, які постраждали від конфлікту. Важливо визнати взаємозв'язок між відсутністю лікування хронічного захворювання й інвалідністю.

Підвищений ризик психосоціального стресу: Через переведення до спеціальних установ деякі люди з інвалідністю були змушені розлучитись із особами, які їх доглядали, й іншими членами родини. Такі обставини та відсутність підтримки родини можуть викликати стрес у людей з інвалідністю. Травмовані особи і люди, які отримали інвалідність нещодавно, потребують додаткової психосоціальної підтримки для прийняття свого нового стану та лікування своїх травм, боротьби з психологічними проблемами та примирення з тим фактом, що отримана інвалідність може бути тривалою. Чоловіки та жінки по-різному справляються зі змінами, виходячи з традиційних гендерних ролей і соціального статусу представника певної статі у родині та у суспільстві. Людям, які не мають можливості покинути домівку, а також особам похилого віку може бути складніше прийняти своє нове соціальне оточення, в якому вони опинилися після внутрішнього переміщення. Однією з причин цього може бути втрата статусу, який вони мали у своїй громаді до конфлікту.

Недостатній доступ і нестача пристосованого для людей з інвалідністю середовища: На непідконтрольній Уряду території, люди з інвалідністю стикаються з проблемами в отриманні укриття, яке відповідає їхнім особливим потребам. Поселення людей з інвалідністю в укриття, які непристосовані до їхніх потреб, може обмежити їхню життєдіяльність рамками лише такого помешкання.

Це негативно впливає на незалежність людей з інвалідністю, можливість їхнього доступу до основних послуг, а також на їхнє залучення до соціального життя. До того ж, нестача спеціальних предметів для людей з інвалідністю (наприклад, туалетів, матрасів зі зменшеним тиском на рани) може призвести до погіршення стану їхнього здоров'я. Переведення людей з інвалідністю до спеціальних установ часто призводить до розставання з особами, які про них піклувались, і членами сім'ї, а також до соціального виключення.

Нестача доступної інформації: люди з інвалідністю, зокрема особи з сенсорними проблемами (слуху та зору) та проблемами розумового розвитку, не отримують доступну інформацію, яка надала би їм змогу приймати зважені рішення. Причиною цього є те, що засоби та способи комунікації, що використовуються, не адаптовані до потреб таких людей з інвалідністю.

Низькі соціально-економічні можливості: люди з інвалідністю стикаються з проблемами відновлення соціальної допомоги через обмежені можливості пересування, складну процедуру реєстрації, а також через нестачу доступних засобів комунікації та надання інформації. Особи, які отримали інвалідність нещодавно (у результаті конфлікту), часто не можуть продовжувати свою попередню професійну діяльність і повинні отримати нові навички та знайти нову роботу. Можливості для працевлаштування людей з інвалідністю в Україні дуже невеликі, що значно впливає на їхню здатність справитися з кризовою ситуацією.

Ризики щодо захисту: Жінки з інвалідністю значно частіше стають жертвами домашнього насильства та інших форм сексуального, психологічного та фізичного насильства, аніж жінки без інвалідності. У порівнянні з іншим населенням, люди з інвалідністю мають більший ризик стати жертвами насильства, скоєного за ознакою статі. Є повідомлення про торгівлю жінками з інвалідністю, випадки сексуального насильства над ними та їхню експлуатацію в установах догляду. Багато дітей з інвалідністю потрапляють до закладів, які не надають достатній догляд та захист, що створює життєво небезпечні ситуації для таких дітей.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ГУМАНІТАРНИМ ОРГАНІЗАЦІЯМ ТА ОРГАНАМ ВЛАДИ

Надавайте послуги з посттравматичної реабілітації на ранніх етапах для зменшення ризику розвитку довготривалої інвалідності та можливих ускладнень (які можуть призвести, наприклад, до ампутації або смерті) та підвищуйте можливості закладів охорони здоров'я з надання необхідної реабілітації особам, травмованим під час збройного конфлікту.

Доступ до особливих послуг: необхідно розширити та поліпшити спектр спеціальних послуг, у тому числі реабілітаційних, які надаються людям з інвалідністю і членам їх сімей.

Збір інформації: збирайте й аналізуйте інформацію за критеріями статі, віку та інвалідності (із зазначенням виду інвалідності). Окремо працюйте над виявленням осіб із особливими потребами, у тому числі людей з інвалідністю і людей з обмеженнями пересування.

Інституційний догляд: Важливо проводити моніторинг закладів, які приймають осіб з особливими потребами, у тому числі людей з інвалідністю, щоб переконатися, що основні потреби таких людей забезпечуються. Загалом, рекомендується підтримувати не певний заклад, а людей, які в ньому утримуються. Намагайтеся максимально уникати перенаправлення людей до спеціальних установ, адже це може призвести до розлуки з людьми, які їх доглядали, та членами їхніх сімей.

Діти з інвалідністю: Підтримуйте єдність родини з дітьми з інвалідністю, перешкоджайте черговим переміщенням і забезпечуйте їхнє повне включення у життя громади. Уникайте переміщення дітей з інвалідністю, які вже розміщені в установах догляду, до закладів в інших регіонах України. Необхідно докладати усіх зусиль для підтримки зв'язку дітей, а якщо можливо, возз'єднання їх з і близькими чи далекими родичами.